

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Спіріна Олега Михайловича на дисертаційне дослідження

Фальштинської Юлії Василівни «Підготовка майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання», подане до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми. У Національній доповіді про стан та перспективи розвитку освіти в Україні зазначається, що «на сучасному етапі розвитку суспільства формування кадрового потенціалу для інформаційного суспільства – головне завдання національної системи освіти». Особливо це стосується організації та впровадження дистанційного навчання (ДН), що дозволяє формувати персональне віртуальне освітнє середовище для кожного окремого студента, враховувати індивідуальні психолого-педагогічні особливості, ефективно використовувати час і сучасні методики викладання та вивчення іноземних мов.

Дисертаційна робота Ю. В. Фальштинської присвячена удосконаленню професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов. Об'єктом дослідження є така підготовка в магістратурі педагогічного університету. Предмет дослідження становлять організаційно-педагогічні умови та модель формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання.

Матеріали дисертації становлять науковий інтерес, оскільки в них розглядається нова модель формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до проектування, організації та впровадження дистанційного навчання.

Актуальність і необхідність розв'язання означеної проблеми дослідження поглиблюється, як справедливо зауважує дисертантка, низкою суперечностей між: цінністю та можливостями дистанційного навчання і

практикою традиційного навчання, що домінує до нинішнього часу; необхідністю широкого впровадження дистанційного навчання у ЗВО України і низьким рівнем готовності викладачів до реалізації такого навчання; потребою формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання і відсутністю організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх викладачів до такого роду діяльності; бажанням викладачів впроваджувати дистанційне навчання і відсутністю відповідного методичного забезпечення; потребою формування ефективного віртуального навчального середовища і наявними платформами, що використовуються в ЗВО.

Про актуальність дослідження свідчить те, що воно виконано в межах низки науково-дослідних робіт, зокрема роботи «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти», що виконувалися у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Структура дисертаційного дослідження чітка, логічна і зрозуміла. У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, описано апробацію результатів дослідження та їх впровадження.

У першому розділі визначено вимоги до професійної діяльності викладачів іноземних мов в умовах інформатизації освіти; здійснено аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження дистанційних форм і засобів вивчення іноземних мов; визначено критерії, показники, рівні та сучасний стан готовності майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання.

Важливим є те, що автором визначається готовність майбутнього викладача іноземних мов до організації дистанційного навчання як цілісна структура, що є результатом інтеграції комплексу взаємопов'язаних ціннісних, інформаційних та діяльнісних компонентів підготовки майбутнього викладача, що забезпечують йому можливість успішної організації, проектування та впровадження дистанційних курсів. Для визначення її сформованості обґрунтовано пропонується використовувати ціннісно-мотиваційний, інформаційно-когнітивний та операційно-діяльнісний критерії.

Варто погодитися з авторськими положеннями про нагальність розв'язання проблеми створення віртуально-навчального середовища з можливостями персональних налаштувань і формування персональної траєкторії навчання для кожного студента в поєднанні з різноманітними електронними навчальними ресурсами внутрішньої мережі та глобальної мережі Інтернет, а також проблеми створення необхідних навчально-інформаційних матеріалів і організаційно-технічної готовності навчального закладу до впровадження дистанційного навчання.

У другому розділі дисертації запропоновано структурно-функціональна модель підготовки майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання. Схвальної оцінки заслуговують обґрунтовані автором складові моделі, об'єднані у три блоки: цільовий, організаційно-технологічний та діагностично-результативний.

Вагомим доробком дослідження є обґрунтування організаційно-педагогічні умов формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання, до яких віднесено розширення змісту фахових дисциплін відомостями про специфіку та можливості дистанційного навчання, упровадження технологій такого навчання у підготовку майбутніх викладачів іноземних мов та залучення студентів до самостійного проектування дистанційних курсів навчання іноземних мов.

Автором справедливо зазначено, що підготовка до проектування дистанційного курсу полягає у систематизації та адаптації навчально-методичних матеріалів, формуванні матеріалів для інтерактивних форм навчання, взаємодії викладача і слухачів, а також слухачів між собою. Поряд із цим дистанційний курс має бути структурованим у часі й просторі з чітко визначеними самотійними індивідуальними завданнями, задачами для співробітництва, спілкування, консультування.

У третьому розділі обґрунтовано розкрито методику організації та проведення педагогічного експерименту і здійснено узагальнення результатів дослідно-експериментальної роботи.

За результатами аналізу результатів педагогічного експерименту автором показано, що рівень готовності майбутніх викладачів іноземних мов значно виріс в експериментальних групах, а особливо в творчо-експериментальній групі, що пояснюється досвідом проектування дистанційного курсу, проходженням тестів, виконанням завдань.

Педагогічний експеримент підтвердив положення про те, що найбільш ефективним за формою є змішане навчання, збалансована структура самотійних занять, майстер-класів, лекцій і практичного проектування та впровадження дистанційних курсів. Результати експерименту підтвердили доцільність впровадження наскрізної програми організації та проектування дистанційних курсів в освітньому процесі.

Вірогідність отриманих результатів дослідження забезпечено методологічною обґрунтованістю його вихідних позицій, використанням комплексу взаємопов'язаних методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; поєднанням кількісного і якісного аналізу отриманих результатів, їх математичною обробкою.

Загальні висновки спираються на результати теоретичного та експериментального дослідження і свідчать, що поставлені у роботі завдання сприяли розв'язанню важливої наукової проблеми професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов.

Розв'язання поставлених завдань дозволили отримати ряд нових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести наукову новизну, а також загальні висновки і рекомендації щодо пріоритетних напрямів підвищення рівня готовності майбутніх викладачів іноземних мов до організації та впровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти України, що свідчать про фундаментальність, завершеність роботи і дає можливість розглядати її як авторське досягнення.

Позитивною рисою даного дослідження є його вагоме **практичне значення**. Зокрема, автором розроблено та впроваджено основні компоненти методики організації та застосування дистанційного курсу для підготовки майбутніх викладачів іноземних мов, створено авторську програму дистанційного курсу «Дистанційне навчання для викладачів іноземних мов», розроблено комплекс навчально-методичного забезпечення на платформі Google Classroom.

Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені в публікаціях автора, серед яких навчально-методичний посібник, а також наукові статті у фахових виданнях та збірниках наукових праць, включених до міжнародних наукометричних баз.

Автором проведена значна робота з пропаганди і впровадження одержаних результатів у практику вищої школи.

Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи дослідження, доцільно вказати на окремі зауваження та висловити побажання:

1. У вступній частині роботи мету дослідження варто було б сформулювати не як шлях до мети, а власне як саму мету. Метою має бути кінцевий результат, а не процес його досягнення.

2. Для статті, опублікованої у співавторстві з Коломієць А.М., а також для вказаного у практичному значенні дисертації і розробленого у співавторстві з Т. Ямчинською та Є. Громовим посібника, повинен бути

відзначений цей факт у дисертації та авторефераті з обов'язковим зазначенням конкретного особистого внеску здобувача в ці праці. До того ж посібник мав би бути внесений до списку публікацій автора як в авторефераті, так і в тексті рукопису.

3. Потребує більш повного обґрунтування підтвердження гіпотези дослідження про більш ефективнішу професійну підготовку майбутніх викладачів іноземних мов за результатами оцінювання лише їхньої готовності до організації дистанційного навчання.

4. Потребує більш чіткого формулювання розроблена авторська модель, яка щодо майбутніх викладачів іноземних мов в організації дистанційного навчання у меті та висновках дослідження вказується як «модель професійної підготовки», у предметі та завданнях дослідження – «модель формування готовності», у розділі 2 – «структурно-функціональна модель підготовки», у розділі 3 – «модель реалізації організаційно-педагогічних умов формування готовності». До того ж обґрунтування та розроблення такої моделі має бути внесено до наукової новизни дослідження серед інших положень, що виносяться на захист. Це дозволило б більш переконливо довести вагомість новизни результатів дослідження.

5. Серед засобів підготовки майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання виокремлено засоби у складі структурно-функціональної моделі, наведені на рис. 2.1. дисертації та рис. 1 автореферату. Бажано було б обґрунтувати критерії і відповідні показники добору таких засобів. Можливо до таких засобів варто було б віднести й інші, зокрема електронні бібліотеки, електронні реферативні бази даних, електронні відкриті журнальні системи та їх каталоги, а також електронні системи управління навчальним контентом (LCMS-системи)?

6. Варто було б більше приділити уваги використанню методу експертного оцінювання, залучивши викладачів до зовнішнього науково-педагогічного оцінювання запропонованих умов та моделі підготовки за відповідними критеріями, що визначаються, наприклад, якістю педагогічної

діяльності (проектувальний, конструктивний критерії тощо). Це дозволило б більш переконливо довести значущість результатів дослідження.

7. У тексті дисертації зустрічаються неузгоджені поняття, між якими не до кінця визначено відмінність, зокрема «електронний навчальний курс» чи «електронний освітній ресурс», «фахові» чи «професійні», «підготовка вчителів» чи «готовність учителів».

Загальний висновок. Актуальність дослідження, його наукова новизна, практична значущість, обсяг і зміст наданого матеріалу дають підстави зробити висновок, що дисертаційна робота за темою «Підготовка майбутніх викладачів іноземних мов до організації дистанційного навчання» є завершеною науковою працею, яка повною мірою відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р., а її автор, Фальштинська Юлія Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
проректор з цифровізації освітньо-наукової
діяльності Державного вищого навчального
закладу «Університет менеджменту освіти»
НАПН України

О. М. Спірін

14.05.2019 р.